

Editoriál

Vážené čtenářky, Vážení čtenáři,

dovoľte mi, abych se s vámi v závěru dalšího roku podělila o několik myšlenek zaměřených na problematiku paliativní péče. Péče o umírající pacienty provází obor ošetrovateľství od dob jeho vzniku. Přesto v současné době hovoříme o paliativní péči a paliativní medicíně jako novém, rychle se rozvíjícím oboru. Proměnou postoje společnosti ke smrti a umírání se postupně proměňuje také přístup lékařů a dalších zdravotnických pracovníků k tomuto tématu. Umírající pacient by již neměl být vnímán jako „neúspěch medicíny“, ale člověk, který má svou důstojnost, své potřeby i práva a to také v rámci poskytování zdravotní péče.

V posledních dvaceti letech došlo k vývoji v definování pojmu paliativní péče. Mezi nejčastěji uváděné definice patří definice WHO, která v roce 1990 vymezila paliativní péči jako komplexní (symptomatologickou, psychosociální a duchovní) péči o pacienty nereagující na kurativní léčbu s cílem dosáhnout co nejlepší kvality života nemocných a jejich rodin. V této době byla poskytována paliativní péče zejména pacientům s onkologickým onemocněním s ukončenou kurativní léčbou v terminálním stádiu onemocnění. V roce 2002 byla publikována novější definice WHO, která klade větší důraz na předcházení utrpení a současně je chápána v širším pojetí pro pacienty s život ohrožující nemocí. Cílem paliativní péče je podpora, zachování, posílení a někdy i dosažení lepší kvality života u pacientů s život ohrožující nemocí, zahrnující také pacienty s chronickým, progresivním, neonkologickým onemocněním. Principy paliativní péče mohou být dle tohoto pojetí aplikovány již v brzké fázi nemoci a probíhat společně s kurativní léčbou. Také pacienti s neonkologickým onemocněním mohou mít významný prospěch ze služeb specializované paliativní péče. To je důvodem, proč se nyní začínají diskutovat otázky, jakým způsobem aplikovat principy paliativní péče u pacientů umírajících na kardiovaskulární, neurodegenerativní, či jiné neonkologické onemocnění a jakým způsobem je aplikovat v různých prostředích péče, jako jsou nemocnice, léčebny dlouhodobě nemocných, případně domovy pro seniory nebo jiná zařízení sociálních služeb.

Od dubna 2017 jsme začali na našem pracovišti řešit projekt AZV MZ ČR 17-29447A s názvem „*Neuropaliativní a rehabilitační přístup pro zachování kvality života pacientů v pokročilé fázi vybraných neurologických onemocnění*.“ Pacienti s progresivním neurologickým onemocněním (např. pacienti s roztroušenou sklerózou, Parkinsonovou chorobou, Huntingtonovou chorobou nebo s onemocněním motorického neuronu) patří do skupiny pacientů, kteří přímo neumírají, ale čelí životu ohrožující nemoci a potřebují kvalitní léčbu symptomů, vhodnou komunikaci podporující a usnadňující rozhodování o další léčbě a péči a dopomoc při koordinaci zajištění péče v různých prostředích ještě před nástupem terminální fáze nemoci. Přesto jim služby paliativní péče nejsou zpravidla nabízeny. Již v roce 2008 započala Evropská asociace pro paliativní péči a Evropská akademie neurologů diskutovat o propojení neurologické a paliativní péče. V rámci našeho projektu bychom chtěli otevřít otázku aplikace modelu „Neuropaliativní a rehabilitační péče“ také v České republice. Věříme, že rozpoutání odborné diskuse na toto téma, bude přínosem také pro samotné pacienty i jejich rodinné příslušníky.

doc. PhDr. Radka Bužgová, Ph.D.

Ostravská univerzita, Lékařská fakulta,
Ústav ošetrovateľství a porodní asistence